

#OdkrywamyPodlaskieGminy – GONIĄDZ

Na facebookowym profilu Województwa Podlaskiego trwa akcja #OdkrywamyPodlaskieGminy. Co tydzień w piątek przedstawiamy jedną z gmin. Tym razem zapraszamy do Goniądza.

Gmina Goniądz położona jest w powiecie monieckim. Jej obszar rozciąga się wzdłuż rzeki Biebrzy, a miasto Goniądz będące siedzibą władz samorządowych leży na skraju Kotliny Biebrzańskiej, przy turystycznym szlaku wodnym Biebrzy, łączącym jeziora Równiny Augustowskiej i Pojezierza Ełckiego z Narwią. Gmina zajmuje powierzchnię 376 km² i zamieszkuje ją ok. 5 tys. osób, w tym ok. 1,8 tys. osób to mieszkańcy miasta Goniądza. Nazwa Goniądz może mieć słowiański rodowód i pochodzić od gon - gonitwa, łowy.

Panorama Goniądza.

Goniądz to stary gród położony na wysokim brzegu rzeki Biebrzy, który w wiekach średnich bronił granic Mazowsza od najazdów Jadźwingów i Litwinów. Z 1358 pochodzi pierwsza pisana wzmianka o Goniądzu, jako stolicy powiatu należącego do ziemi wiskiej. W XIV –XV w. miasto stanowiło przedmiot sporów i walk pomiędzy Mazowszem a Litwą.

Kaplica pw. św. Floriana w Goniądzu.

W wieku XV Goniądz przeszedł we władanie Litwy. W XVI w. był główną siedzibą Radziwiłłów z linii goniądzkiej, a także stolicą ich prywatnego państwa rajgrodzko-goniądzkiego. Wraz z Podlasiem wskutek Unii Lubelskiej ponownie wrócił w granice Królestwa. Prawa miejskie Goniądz uzyskał w 1547 r. W 1572 r. miasto zostaje włączony do starostwa knyszyńskiego. W 1579 r. król Stefan Batory wydaje uniwersał ustanawiający w Goniądzu żupę solną, z której w sól zaopatrywało się województwo podlaskie. 7 marca 1667 r. konstytucja sejmowa tworzy w Goniądzu Urząd Grodzki.

Rynek w Goniądzu.

Podczas insurekcji kościuszkowskiej (24 czerwca 1794 r.) oddziały powstańcze stoczyły zwycięską bitwę z wojskami pruskimi pod Osowcem i Klimaszewnicą. W latach 1795 – 1807 Goniądz był siedzibą powiatu biebrzańskiego w zaborze pruskim. W latach 1807–1915 miasto wchodzi w skład Imperium Rosyjskiego. W II połowie XIX w. budowa linii kolejowej Białystok – Grajewo i osowieckiej twierdzy spowodowała ożywienie gospodarcze miasta.

W wyniku I wojny światowej miasto zostało zniszczone przez działania wojenne ze względu na biegnącą na rzece Biebrzy linię frontu.

Kościół pw. św. Agnieszki.

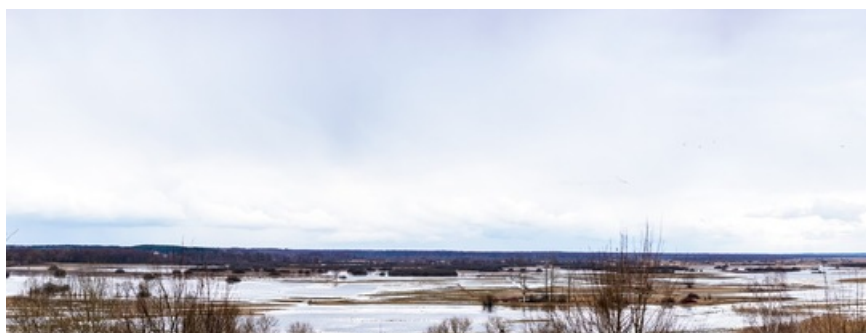
Dwudziestolecie międzywojenne to czas odbudowy miasta ze zniszczeń wojennych. 14 września 1924 r. został konsekrowany nowo wybudowany kościół pw. św. Agnieszki, zbudowany według projektu prof. Oskara Sosnowskiego. Z tego okresu pochodzi również Pomnik Niepodległości stojący w parku na Nowym Rynku.

Po przegranej wojnie obronnej, od września 1939 r. Goniądz znajduje się pod okupacją sowiecką. Po agresji Niemiec na ZSRR miasto znalazło się pod kolejną okupacją. 10 sierpnia 1944 r. wycofujące się z miasta wojska niemieckie wysadzają dwie wieże oraz część ścian kościoła. 12 stycznia 1945 r. do miasta wkraczą wojska sowieckie. W wyniku działań wojennych miasto zostaje zniszczone w 80%.

Gminny Ośrodek Kultury.

Centrum życia kulturalnego Gminy Goniądz jest powstały w 1965 roku Gminny Ośrodek Kultury. Do podstawowych zadań Ośrodka należy organizacja imprez, koncertów, festynów, jarmarków, konkursów, projekcji filmowych. Codziennie działa biblioteka, punkt informacji turystycznej oraz prowadzone są zajęcia w świetlicy terapeutycznej dla dzieci i młodzieży. W GOK działa Zespół Pieśni i Tańca „Biebrza”, dziecięcy zespół tańca „Mikroklimat”, zespół „Nadbiebrzańskie Nutki” i grupa wokalna „Alee Babki”. Swoje miejsce w GOK znalazła 7 Przyparafialna Drużyna Harcerska "Boanerges". Od 2013 roku w Goniądzu odbywa się festiwal muzyki rockowej Rock na Bagnie.

Gminę Goniądz cechuje bardzo zróżnicowany teren, od niewielkich wzniesień, malowniczych pól, aż do najpiękniejszej jej części - Doliny Biebrzy. Rzeka Biebrza stała się osią utworzonego w 1993 roku Biebrzańskiego Parku Narodowego, którego powierzchnia wynosi około 592 km². Ten rozległy obszar uznawany jest za osobliwość przyrodniczą nie tylko w skali kraju, lecz również Europy. Na terenie parku występuje 48 gatunków ssaków, 298 gatunków ptaków, 36 – ryb, 12 – płazów, 5 – gadów. Podmokłe tereny są królestwem łośa.

Osowiec-Twierdza. Siedziba Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Największym zabytkiem wojskowej architektury końca XIX wieku, znajdującym się na terenie gminy Goniądz jest Twierdza w Osowcu. Została zbudowana z rozkazu cara w latach 1882-92 i stanowiła jeden z najnowocześniejszych bastionów obronno-zaporowych XIX-wiecznej Europy. Obecnie w Forcie I staraniem Osowieckiego Towarzystwa Fortyfikacyjnego znajduje muzeum historyczne.

Przez teren gminy Goniądz biegnie szlak rowerowy Green Velo, a liczne ścieżki, kładki i wieże widokowe ułatwiają obserwacje przyrodnicze.

Panorama Goniądza.

Miejsca warte zobaczenia:

- Kościół parafialny pw. św. Agnieszki w Goniądzu wybudowany w latach 1922 -

1924.

- Kaplica pw. św Floriana wzniesiona w 1864 r.
- Kaplica cmentarna pw. Ducha Świętego z 1907 r.
- Carska Twierdza Osowiec - lata budowy 1882 - 1892.
- Kościół pw. Matki Boskiej Anielskiej we wsi Downary.
- Biebrzański Park Narodowy.

źródło: Urząd Miejski w Goniądzu, goniadz.pl, GOK w Goniądzu, biebrza.org.pl, wikipedia.pl

oprac.: Władysław Tokarski

fot.: Kamil Timoszuik

red.: Paulina Dulewicz

